

Høringssvar fra regnskapsbyrået Abacus Ratio AS

Skattlegging av privat konsum i selskap. Saksnr. 22/2695 av 9/5/2022

Bakgrunn.

I høringsnotatet foreslås nye bestemmelser som skal gjelde privat konsum i selskap. Formålet er å lette skattemyndighetenes kontroll med privat konsum i selskaper og gjøre regelverket mer effektivt med sjablongsatser. I tillegg ønskes det (uten begrunnelse) at reglene skal virke som stoppregler slik at formuesobjekter som kan brukes til privat konsum skal anskaffes privat og ikke eies av selskap. Det etableres også et nytt oppkonstruert skille mellom ulike formuesobjekter. Hvor bolig, fritidsbolig, fly, helikopter og båt i praksis ikke skal kunne eies i mindre selskaper med få eiere, samtidig som kunst, biler, vannscootere, bobiler, motorsykler og tilsvarende formuesgoder ikke vil rammes av reglene. Vi oppfatter forslaget slik at departementet ønsker at alle slike formuesobjekter eies privat, både ved at de som i dag eies av selskaper selges ut og ved at nye kjøp konsekvent ikke legges i selskaper.

Overordnet tilbakemelding.

Forslaget er oppsiktsvekkende ved at man på denne måten i praksis etablerer et reelt forbud mot å eie visse typer formuesobjekter i selskaper. Det er ikke tradisjon i Norge for å etablere reelle forbud via skattelovgivningen og de store konsekvensene vi ser for oss trenger ytterligere klarlegging i tråd med utredningsinstruksen før eventuelle vedtak. Basert på konkrete eksempler blant våre klienter forventer vi betydelig økonomiske tap for alle som blir berørt. Tapene (Samlet grunnet redusert næringsinntekt og skatt på en tenkt inntekt/fordel som ikke finnes) vil være på et nivå som i betydelig grad vil medføre tap av arbeidsplasser og for enkelte hele næringen/livsgrunnlaget med påfølgende potensialet for konkurs.

Norge er et tillitsfullt og åpent land hvor de fleste har stor tillit til myndighetene og andre mennesker. Det kommer ikke av seg selv, men er en konsekvens av erfaringer og opplevd rettferdighet. Etter avskaffingen av delingsmodellen (Som av mange ble opplevd som urimelig fordi små forskjeller i eierskap medførte store forskjeller i skattenivå uten sammenheng med inntjening) har vi opplevd at tilliten og lojaliteten til skattesystemet øker år for år. Dette mener vi har stor betydning for samlet proveny og skattemyndighetenes arbeid med kontroll. Forslaget vil for alle som ikke rekker eller kan tilpasse seg, medføre opplevelsen av skatt på inntekt/fordel som ikke finnes og åpenbart redusere lojaliteten til skattemyndighetene. Dette mener vi blir en langt større negativ effekt på kontroll og effektivitet generelt enn de lettelsene skattemyndighetene ser for seg i disse konkrete tilfellene. Vi mener også at den generelle lojaliteten til skattemyndighetene er så vesentlig at endringer som rokker ved denne trenger klargjøring i tråd med utredningsinstruksen.

Virkelighetsoppfatning

Høringsnotatet skriver på side 6 siste avsnitt: *«Skatteetatens kontroller viser altså mange tilfeller av manglende etterlevelse av dagens regelverk. De viser også at det til tross for omfattende kontrollinnsats fortsatt er mangelfull etterlevelse.»* Konklusjonen bygger på 1000 endringsvedtak over en periode på 14 år. Bryter man ned de samme tallene per år får man 70-80 saker per år med en samlet inntektsjustering på i underkant av 100 millioner, med andre ord noen titalls millioner i økt proveny. Vi har store problemer med å forstå at dette kan oversettes til «mange tilfeller av manglende etterlevelse». De svært lave tallene samsvarer imidlertid med det vi opplever blant våre klienter. => Svært stor lojalitet til skattesystemet, et genuint ønske om å gjøre alt riktig og for vår del INGEN klienter med manglende etterlevelse på dette området (Det er heller ingen ønsker om eller forsøk på unndragelser blant våre klienter på dette området). Dette skyldes selvsagt ikke at vi har

klienter som er så mye bedre enn alle andre, men dagens skattesystem som allerede favoriserer privat eie av slike formuesobjekter i betydelig grad. (Særlig rentefradrag og skattefrihet ved salg av bolig og fritidseiendom på gitte objektive forutsetninger) Det er derfor vår erfaring at bolig og fritidseiendom kun eies av selskaper i de tilfellene hvor det drives næring og at den faktiske private bruken av disse formuesobjektene rapporteres inn i tråd med gjeldende regelverk. Vi opplever at de som er mest lojale mot skattemyndighetene er raskere med å opprette selskaper og flytte formuesobjektene inn i selskapene for å sikre korrekt rapportering/beskatning av leieinntekter. Vår virkelighetsoppfatning er at selskapene som eier fritidseiendom og boliger er de mest lojale mot skattesystemet fordi det er vesentlige skattemessige fordeler med å eie dette privat. Det er også vår erfaring at det er allment kjent at dette er et prioritert kontrollområdet med den konsekvens at de som trenger veiledning knyttet til regelverk på eget initiativ ber om og får dette. Vi oppfatter at utfordringer knyttet til bolig/fritidseiendom og eventuelle illojale tilpasninger er motsatt. At eiendommene eies privat (Grunnet skattefritak ved gevinst når de bor der) og pusses opp/bygges om av nærstående selskaper uten tilstrekkelig innsikt i/forståelse for regelverk knyttet til internprising/uttak eller utleieinntekter. Forslaget vil ikke fange opp slike tilfeller. At det er utfordrende skønsmessige vurderinger knyttet til privat bruk av f.eks. fly vil jo nødvendigvis medføre enkelte endringsvedtak uten at det av den grunn kan oversettes/generaliseres til å fastslå «Manglende etterlevelse» på generelt grunnlag. Vår virkelighetsoppfatning avviker således diametralt fra premissene i høringsnotatet.

Konkret om forslagene/innspill

Skatteyttere som omfattes.

Vi anser det viktig at «nærstående» begrepet samordnes med øvrige bestemmelser i skatteloven. F.eks. § 2-38, 5-14, 6-41 mv. Dette av årsaker som forenkling, forutsigbarhet og lovforståelsen blant skatteyttere.

Avtaler om bestemmende innflytelse.

Vi forstår forslaget slik at man ønsker å inkludere disse for på den måten å redusere tilpasningsmulighetene ved redusert eierskap. Vi tror dette får motsatt effekt at man avtaler seg vekk fra bestemmende innflytelse og ut av eventuell ekstra beskatning. Oppfølging og kontroll av avtaler har også et skønsmessig element som man med sjablonregler søker å unngå. Vi foreslår derfor at man kun ser på faktisk eierskap og ikke inkluderer avtaler om bestemmende innflytelse.

Indirekte eierskap og kontroll

På samme måte som «avtaler om bestemmende innflytelse» anbefaler vi å kun se på faktisk eierskap og reelle brøker.

Innspill på eierandel

Forslaget på 50% virker å avveie de ulike hensynene på fornuftig vis. En eventuell endring bør være oppover (Til 2/3 deler) fordi i praksis har man i de mange mindre (familie)selskapene i realiteten først kontroll over selskapet og dets eiendeler når man eier over 66,7%

Innspill på fordeling

Fordelingen bør være etter eierbrøk. Enhver annen fordeling vil oppleves som urimelig av skatteyter. Særlig i tilfeller med lav eierbrøk, uten bestemmende innflytelse, men inn under regelen grunnet nærstående. Med lik fordeling vil også skatteyter med bestemmende innflytelse og privat bruk overføre sin skatteplikt til en nærstående uten bestemmende innflytelse og privat bruk. (Dette kan f.eks. misbrukes for å fremtvinge et aksjesalg.)

Skattlegging av både selskap og eier

Selskapet bør ikke skattlegges fordi det er for enkelt å omgå de tilfellene man ønsker å skattlegge, mens det er vanskeligere å unngå i de tilfellene det drives ordinær næring i Norge som ved ulike tilfeldigheter kan komme inn under regelverket uten at det er intensjonen. Eventuell skatteplikt for mellomliggende selskaper uten formuesobjekter eller personlig eiere blir svært vanskelig å følge opp i praksis både for mellomliggende selskap, regnskapsførere/revisorer og myndighetene. Med det skattenivået som er foreslått så kan man heller ikke se noen potensiell skattefordel selv om selskapene ikke beskattes for denne fordelen.

Landbruk/Våningshus

Landbrukseiendommer er underlagt en rekke ulike begrensninger, men særlig jordlovens §12 om delingsforbud er relevant i dette tilfelle. Disse eierne vil således ikke kunne overføre et eller flere hus til privat eie. Mange landbrukseiendommer har i tillegg mange hus som kan være egnet for overnatting/fritidsbruk uten at de nyttes til dette og uten at det er noen privat fordel i selskap. Eksempler kan være kårboliger, stabbur, støler, skogskoier mm. Det synes ikke som de foreslåtte reglene har vurdert dette og vi mener samtidig at skattebelastningen som følge av regelverket vil medføre at eierne må rive eller selge da inntjeningen i landbruket ikke er av en slik art at en skattebelastning av denne størrelse kan betales. En eventuell omfattende sanering av ubrukte hus på landbrukseiendommer kan fort bli en tragedie i et kulturhistorisk perspektiv. Verdsatte av ulike bygninger på en landbrukseiendom som kan nyttes til fritidsformål reiser mange og nye problemstillinger uten enkle svar. Med titusenvis av landbrukseiendommer i Norge hvor mange av bygningene ikke er relevant klassifisert i offentlige registre, vil merarbeidet med dette langt overskygge de besparelser man måtte oppnå som følge av en sjablongregel. I tillegg vil regelverket måtte ramme tilfeldig og skjevt basert på hvordan bygninger er klassifisert i offentlige registre og ikke faktisk privat bruk. Vi ser større utfordringer med øvrige hus på en landbrukseiendom enn våningshuset. Vi mener uansett at landbrukseiendommer bør unntas i sin helhet (fordelen beskattes fremover slik som i dag). Dersom landbrukseiendommer ikke unntas er det nødvendig med en egen omfattende utredning for å klargjøre konsekvensene av dette forslaget.

Kombinasjonseiendommer

Kombinasjonseiendommer har en del tilsvarende problemstillinger som landbrukseiendommer selv om det i en del tilfeller vil være mulig å splitte og overføre til privat hånd. I praksis vil mange «vanlige folk» som driver mindre næring ikke kunne gjennomføre en slik splitt, primært fordi næringsvirksomheten og boligdelen er så sammenvevd at de vil møte betydelig motstand med tanke på finansiering. Det er også normalt en privat ulempe å bo i en slik kombinerteiendom og det gjøres derfor i praksis ofte av de som opplever at de må grunnet jobbkrav eller av (arbeidsplass) finansieringsårsaker. Annen bruk av kombinasjonseiendommer er ofte ren utleie f.eks. til egne arbeidere, kunder og leverandører av ulik varighet. En tilleggsbelastning (skatt) på en privat fordel de ikke har vil derfor oppleves spesielt urimelig. Vi mener derfor at kombinasjonseiendommer bør unntas i sin helhet. (Fordelen beskattes fremover slik som i dag)

Beløpsgrenser.

På side 6 påpeker departementet at gjennomsnittlig endringsvedtak hos Skatteetaten har vært på 1,3'' i økt inntekt. Det skapes også et inntrykk av at man skal «ta» de særlig rike med en stoppregel. Dette samsvarer ikke med en beløpsgrense på 0,- Særlig når det gjelder båter og småfly tilknyttet mindre næringsaktivitet slår de foreslåtte reglene ekstremt urimelig ut. Eksempler kan være sesongbasert taxibåt, hvalsafari, taxify, service virksomhet i sjøkanten mm. Alt sammen næringer drevet av mange med begrenset inntjeningspotensial og kort sesong. Kanskje man går så vidt i overskudd i en sesong på 3 mnd. Så skal man skattlegges for en «tenkt» fordel på 9 måneder når formuesobjektet ikke er i bruk og heller ikke kan utgjøre noen privat fordel blir for urimelig. Når det

gjelder eiendom har man tilsvarende problemstillinger knyttet alle eiendommer med lav verdi. Her vil det være vanskelig å leie ut hele året (Hadde det vært mulig ville verdien vært høy) samtidig som de i kortere perioder bidrar med verdiskapning og næringsinntekt. Det kan være avsidessliggende hytter som leies ut i kortere perioder i året (f.eks. til jakt) eller nesten kondemnable eiendommer som er kjøpt for restaurering og videresalg. Det kan ikke være intensjonen at denne næringsvirksomheten skal opphøre. I lys av eksemplene på endringsvedtak mener vi det bør være en beløpsgrense på båter, fly og helikoptre på 500.000,- i verdi og 5.000.000,- på eiendommer.

Disposisjonsrett

Som i eksemplet med beløpsgrenser er det mange formuesobjekter som ikke har noen relevant bruksmulighet hele året. Det kan være sommerhytter ved sjøen som er uegnet til helårsbruk eller fritidseiendom ved vinterdestinasjoner det er unaturlig å bruke sommerstid. Det kan også være fritidseiendom på fjellet som grunnet klima ikke er tilgjengelig i vesentlige perioder. Nytt disse i næringsvirksomhet vil man ikke kunne leie disse ut hele året, men deler av året. At man med samme sats skal skattlegges for «påskan» i skianlegget eller fellesferien på Sørlandet som de ukene eiendommene både er uegnet til privat bruk og ikke brukes oppfattes som klart urimelig. Tilsvarende er det uforståelig at man foreslår å skattlegge også i de perioder hvor formuesobjektet ikke kan benyttes privat f.eks. grunnet vedlikehold. Vi mener skattlegging på privat hånd av fordeler som ikke eksisterer med betydelige satser undergraver vårt skattesystem. Det synes nærliggende å bruke covid pandemien som eksempel. Et lite selskap som hadde to fritidseiendommer og leide ut disse med både resultatmessig og likviditetsmessig overskudd (før verdistigning) ble som oss andre truffet av Covid med både myndighetsrestriksjoner og markedsfall slik at man kunne hverken reise dit eller få til noe utleie. Med den konsekvens at man taper penger, så skal man kanskje få kompensasjon fra myndighetene samtidig som man skattlegges for betydelige beløp på inntekter man ikke har. Dette ville i tilfelle ha tatt drepen på næringsdrivende i en periode hvor man trengte alle arbeidsplasser. Reglene slik de fremstår avklarere heller ikke disposisjonsretten overfor eiere av flere enheter. Skal man skattlegges for 10 leiligheter som står tomme grunnet oppussing når man bor et helt annet sted? Skal man skattlegges for de 10 leilighetene om de er tomme fordi de er nye, men ikke solgt enda? Hva om de er tomme fordi utleiemarkedet eller boligmarkedet, fikk en knekk. Eller om halvparten var regelmessig tomme fordi man satset på korttidsutleie via Airbnb? Er det nok med 1 utleie dag i måneden? Eller blir det skatt dersom den står tom 1 dag i måneden? Det virker som om forestillingen om å ta de superrike (om de finnes) med en håndfull fritidseiendommer som de veksler mellom og har i et selskap som går med store underskudd helt har fjernet vurderingene knyttet til ordinære selskapseiere som jobber hardt og skaper verdier for seg selv og samfunnet.

Benyttet i inntektsgivende aktivitet

Begrepet «har vært benyttet i inntektsgivende aktivitet» er heller ikke tilstrekkelig presisert. Det er nødvendig for å oppnå forutsigbarhet. Et eksempel kan belyse dette. Man kjører hvalsafari 5 dager i uka og har 2 dager fri. Båten brukes bare til hvalsafari. Skal man da skattlegges? Hva om den brukes 2 timer hver dag i næring til fartslek for kundene. Skal man da skattlegges? Man kan jo i teorien da bruke båten i all fritid 22 timer per døgn, om man skulle ønske det. Hva om den ble benyttet 1 dag i måneden? Hvorfor er det ikke en avgrensning tilsvarende den man har på sjablongregel for firmabiler. Dersom den ikke brukes privat skattlegges man ikke.

Fordelen

Det mest oppsiktsvekkende ved forslaget er nivået på fordelen/skattleggingen. Nivået synes fristilt fra all realitet og oppfattes som straff/bot. Først legges det opp til at man skal skattlegges for fordeler man ikke har (Man kan ikke være i 2 boliger eller 2 fritidshus samtidig, man kan ikke alltid være på hytta og man kan ikke være der i vedlikehold/oppussingsperioder) I tillegg legges det opp til at man skal inntektsføres kostander som ikke finnes. Våre beregninger knyttet til konkrete klienter og egne erfaringer tilsier at en fritidseiendom koster snaut 1% i vedlikehold og driftsutgifter, samt ca 3% i

renter før inflasjon/verdistigning. I realiteten en kostnad siste 10 år på 1-2% tar man hensyn til eie på privat hånd og skattefritak ved salg er det kanskje enda lavere. Når det gjelder bolig er det litt høyere driftsutgifter (fordi den brukes hele året), men litt lavere renter slik at her er man i nærheten av 2-3% i tillegg til at våre erfaringer tilsier disse nivåene, så samsvarer dette med gjennomsnittslønner, boligpriser og andel brukt på bolig fra SSB. En skattlegging på mer 10 ganger reelle kostnader for en potensiell fordel som uansett ikke kan brukes i det omfanget som skattlegges vil undergrave skattesystemet. Eksemplet med oppussing/ombygging som ikke gjenspeiles i markedsprisen kan ikke være utbredt i noe omfang og man har andre skatteregler for de de virksomheter som ikke er egnet til å gå med overskudd eller kostnadsfører utgifter som ikke hører til virksomheten.

Leasingkostnader.

Avgrensingsproblematikken mot leie/leasing synliggjør tydelig urimeligheten i nivået på beskatningen. Når en tredjepart leier ut et formuesobjekt med egen fortjeneste så kan dette legges til grunn som samlet fordel. Eventuelle teoretiske merverdier knyttet til risiko/finansieringsevne vil bli spist opp av tredjepartens fortjeneste. Når man da er erfarer at det blir stor forskjell på en slik fordel og den fordel man har planlagt så skyldes det ene og alene at fordel man har kommet til er frikoblet fra de faktiske kostnadene/fordelene.

Vedlikeholdskostnader

Selv om vedlikeholdskostnader er neglisjerbart når inntektstillegget på fast eiendom er 26% eller 104% på fly så er det prinsipielt uforståelig at man ikke har fradrag for reelle vedlikeholdskostnader (ca 1% per år for eiendom) Alle skatteregler som er uforståelig for allmuen er svært uheldig da det bidrar til økt illojalitet og således undergraver skattesystemet over tid.

Mulig unntaksregel

Reglene er etter vårt syn så inkluderende og samtidig er skattenivået så høyt at det er svært viktig med en vid unntaksregel. Et forslag kan være: «Formuesobjekter som er anskaffet til næring og som ikke brukes privat omfattes ikke.» For å omfatte de som illojalt forsøker å unndra seg skatteplikt bør man ha andre tiltak en regler for alle, et tillegg kan allikevel være: «Selskaper som går med underskudd samlet eller på det enkelte formuesobjektet må dokumentere at det ikke brukes privat. Dette gjelder også x år etter underskuddet.» Et slikt tillegg vil fange opp de som søker å få fradrag i selskapet for private kostnader. Vi minner allikevel om at vi ikke er i stand til å forstå at dette har noe vesentlig omfang og at det bør være helt andre handlinger for å ta illojale skatteyttere enn regler for alle lojale skatteyttere.

Andre forhold

Vi opplever at generasjonsskifter i «vanlige» familier går smidigere i enkelte tilfeller hvor barn eller barnebarn i selskap kan eie fritidsbolig eller boliger sammen ofte med ekstern utleie som et vesentlig element. Enten fordi hytta ved sjøen var for dyr til at noen kunne løse den ut og de ønsket ryddige eier og skattemessige forhold, eller fordi man trengte et ordnet felleseie i en periode på noen år til den ene parten hadde anledning til å kjøpe ut øvrige. Denne regelen vil ramme «vanlige folk» og slike (midlertidige) familieselskap svært hardt og urimelig. I realiteten bli både et næringsforbud og et felleseieforbud. Vi mener disse effektene også trenger ytterligere klarlegging i tråd med utredningsinstruksen før eventuelle vedtak.

Oppsummering og våre meninger.

Reglene samlet sett med sin inkluderende tilnærming og høye satser er i realiteten forbud mot å eie formuesobjekter i selskaper og bøter til de som ikke klarer å organisere seg ut av dette før de trer i kraft. Vi mener at forbud og bøter overfor ordinære lojale skatteyttere ikke hører hjemme i skatteloven og at de voldsomme effektene av dette forslaget må klarlegges ytterligere i tråd med utredningsforskriften om man ønsker å gå videre med dette.

Reglene er for inkluderende og det må om de skal innføres utarbeides relevante unntak for:

- formuesobjekter i næring som ikke benyttes privat
- landbrukseiendommer
- kombinasjonseiendommer
- perioder hvor objektet ikke er tilgjengelig (Vedlikehold eller ikke relevant (sommerhytte om vinteren))
- Selskap som eier flere objekter (Kan ikke skattlegges for flere objekter samtidig)
- relevante beløpsgrenser (gjelder ikke formuesobjekter under x,-)

Nivået er frikoblet reelle kostnader og må justeres til reelle kostnader.

- Sjablongregler har mye bra i seg generelt og er ofte en forenkling som alle kan akseptere og sette pris på, selv om de vil slå litt ulikt ut. De kan imidlertid ikke være frikoblet reelle kostnader.
- Et nivå som i realiteten er mer enn 10 ganger reelle kostnader er ikke en sjablongregel som vil bli akseptert. Det er en urimelig straff overfor de som ikke klarer å organisere seg ut av reglene.
- Nivået må ikke umuliggjøre felleseie i selskap for «vanlige folk» f.eks. etter arveoppgjør

Samlet sett mener vi reglene slik de er foreslått eller etter mindre justeringer, vil få motsatt effekt av det man søker å oppnå. Flere personlige eide formuesobjekter som leies ut på mer uryddige måter, større kontrollutfordringer, mindre proveny og en betydelig undergraving av skattesystemet.

På vegne av oss selv og våre klienter fraråder vi de foreslåtte reglene på det sterkeste.

Geir Braathe
Daglig leder
Abacus Ratio AS